

ICC-ის იურისდიქციის ფარგლები პოლიტიკურ-სამართლებრივი ექსტრადიქციის ბანხორციელებისას

ლია ნახუცრიშვილი

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სამართლის ფაკულტეტის დოქტორანტი, საქართველოს
ტექნიკური უნივერსიტეტის უფროსი მაწავლებელი
საქართველო, თბილისი
ელ.ფოსტა: nakhutsrishvili.l@gtu.ge

აბსტრაქტი

სტატიაში განხილულია ექსტრადიქციის სამართლებრივი საფუძვლები, მათი საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოსთან გაფორმებული ხელშეკრულებები და ეროვნული კანონმდებლობა. ყურადღება გამახვილებულია ექსტრადიქციის პოლიტიკაზე, იმაზე, თუ როგორ შეუძლია მთავრობას გამოიყენოს ექსტრადიქცია, როგორც პოლიტიკური მანევრირების, საერთაშორისო ურთიერთობებსა და საშინაო პოლიტიკაზე ზემოქმედების ინსტრუმენტი. კვლევის მიზანია ექსტრადიქციის პოლიტიკურ-სამართლებრივი ანალიზი საერთაშორისო სისხლის სამართლის სფეროში, პრობლემების ნათლად ჩარმოჩენა, გადაჭრის გზების ძიება. ყურადღება გამახვილებულია ექსტრადიქციისა და დიპლომატიის გადაკვეთის წერტილებზე, ხაზგასმულია, თუ როგორ სცდება პირის გადაცემის საქმეები ხშირად სამართლებრივ ჩარჩოებს. ყურადღება გამახვილებულია საერთაშორისო ხელშეკრულებების არსებობაზე, კანონით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესრულებაზე. განხილულია დადებითი და უარყოფითი შედეგები, რომლებიც შესაძლოა მოგვიტანოს სახელმწიფოს აქტიურმა ჩართულობამ გადაცემის საკითხზე გადაწყვეტილების მიღებისას.

ნაშრომში გაკეთებულია დასკვნები და ჩამოთვლილია გარკვეული რეკომენდაციები, რომლებიც შეიძლება დაგვეხმაროს შემდგომში ექსტრადიქციის ფართო ჭრილში აღქმასა და მასში სამართლებრივი ნაწილის მნიშვნელობის დანახვაში, რათა სახელმწიფომ და სამართალმა ერთობლიობაში შეძლონ კანონის უზენაესობის დაცვით პირის გადაცემის საკითხის გადაწყვეტა.

საკვანძო სიტყვები: საერთაშორისო სამართალი, სისხლის სამართალი, პოლიტიკა, დანაშაული

THE SCOPE OF ICC JURISDICTION IN THE IMPLEMENTATION OF POLITICAL-LEGAL EXTRADITION

Lia Nakhutsrishvili

PhD student of the Faculty of Law at Caucasus International University, lecturer at Georgian Technical University

Georgia, Tbilisi

Email: nakhutsrishvili.l@gtu.ge

ABSTRACT

The article discusses the legal foundations of extradition, including international treaties and national legislation. The focus is on the politicization of extradition, on how governments can use extradition as a tool for political maneuvering, influencing international relations and domestic politics. The aim of the study is to conduct a political-legal analysis of extradition in the field of international criminal law, to clearly present the problems and find solutions. It discusses the intersection points of extradition and diplomacy, emphasizing how extradition cases often go beyond the legal framework. The emphasis is on the importance of the existence of international treaties, the fulfillment of the requirements stipulated by law. The positive and negative consequences that the active involvement of the state in making decisions on extradition are discussed.

The paper draws conclusions and lists certain recommendations that may help us further view extradition in a broader perspective and see the importance of the legal part in it, so that the State and the law can jointly resolve the issue of extradition of a person while respecting the rule of law.

KEYWORDS: International Law; Criminal Law; Politics; Crime

შესავალი

ექსტრადიგია წარმოადგენს საერთაშორისო სისხლის სამართლის კრიტიკულ მექანიზმს, რომელიც სახელმწიფოებს საშუალებას აძლევს, ბრალდებული, მსჯავრდებული პირები გადასცენ სხვა იურისდიქციის მქონე სახელმწიფოს განაჩენის გამოსატანად ან აღსასრულებლად. კვლევაში განხილულია ექსტრადიგიის თეორიული საფუძვლები. საკანონმდებლო ჩარჩო, პრაქტიკული გამოწვევები გაანალიზებულია საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოსთან მიმართებაში.

ექსტრადიგიის თემის აქტუალობა საერთაშორისო სისხლის სამართლის მეცნიერებაში მრავალმხრივია, იგი მოიცავს სამართლებრივ, პოლიტიკურ, ადამიანის უფლებათა სფეროებს. ვინაიდან დანაშაული სულ უფრო ფართო მასშტაბებს იძენს. მის წინააღმდეგ ბრძოლის მექანიზმების შემუშავება, რომელიც გლობალურად იმოქმედებს, მეტად აქტუალურია.

კვლევის საგანს წარმოადგენს ექსტრადიგიის პროცესი საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს ფარგლებში. რაც მოიცავს პრინციპებს, პრაქტიკას, სამართლებრივ ინსტრუმენტებს და თეორიულ საფუძვლებს, რომლებიც არეგულირებს ინდივიდების ექსტრადიგიას სუვერენულ სახელმწიფოებს შორის სისხლის სამართლის პასუხისგებაში მიცემის ან სასჯელის მოხდის მიზნით.

კვლევაში გამოყენებულია სამართლებრივი სახელმწიფოს იდეა, რადგან ნებისმიერ სამართლებრივ სახელმწიფოში აუცილებელია ადამიანის უფლებების პრიორიტეტული დაცვა, მართლმსაჯულების განხორციელება როგორც ეროვნულ, ისე საერთაშორისო დონეზე.

ნაშრომში გამოვიყენეთ შემდეგი კვლევის მეთოდები: დიალექტიკური; საქმის შესწავლის (case study); ისტორიულ შედარებითი; სტატისტიკური; შედარებით-სამართლებრივი შეპირისპირების; თვისობრივი; ნორმატიული; რაოდენობრივი.

ექსტრადიგია მნიშვნელოვანია როგორც თეორიულად, ასევე პრაქტიკულად, რადგან ის კვეთს სუვერენიტეტის, ადამიანის უფლებებისა და სამართლიანობის ფუნდამენტურ პრინციპებს. ემსახურება როგორც გადამწყვეტ ინსტრუმენტს ტრანსნაციონალურ დანაშაულთან ბრძოლაში, საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავებაში, ეროვნული უსაფრთხოების დაცვაში, სამართლიანობის ხელშეწყობაში, გლობალური წესრიგისა და სტაბილურობის შენარჩუნებაში.

სტატიაში განხილულია ის ფუნდამენტური საკითხები, რომლებიც აფერხებს ექსტრადიგიის საკითხის დროულად და სამართლებრივად გადაწყვეტას, სიძველეს წარმოადგენს ექსტრადიგიის სამართლებრივი ჰარმონიზაციის ჭრილობი გაანალიზება, ასევე ისიც, რომ განხილულია სამართლისა და პოლიტიკის ურთიერთკავშირი ექსტრადიგიის განხორციელებისას.

1. ექსტრადიგიის ისტორიული ნარკვევები

გადაცემა ჯერ კიდევ უხსოვარი დროიდან იღებს სათავეს. ექსტრადიგიის ფაქტები დაფიქსირებულია ჯერ კიდევ ეგვიპტის მმართველის რამზეს მეორისა და ხეთების პრინცის ჰატტუსილ მესამის დროს.¹ ძველად სახელმწიფო, რომელიც შეიფარებდა დანაშაულის ჩამდენ პირს, ითვლებოდა მოწამლულად, შეიძლება ეს

¹ შეადარე. Breasted, J., 1952. A History of Egypt from the earliest times to the Persian conquest. გვ. 438.; O.R. Gurney, the hittites, გვ. 63.

საკითხი ომშიც კი გადაზრდილიყო.² რაც შეეხება სიტყვა ექსტრადიციას, ხშირად არასწორად არის დამკვიდრებული ჩვენი ქვეყნის პრაქტიკაში და მას მოიხსენიებენ როგორც ექსტრადაცია, რაც სრულიად არასწორი ტერმინია.³ სიტყვა extradition ლათინური წარმოშობისაა და ნიშნავს გადაცემას, ჩაბარებას. იგი გახლავთ ფორმალური პროცესი, რომლის დროსაც ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორისთვის ხდება პირის გადაცემა, საერთაშორისო ხელშეკრულებების ან დიპლომატიური მოლაპარაკებების საფუძველზე.⁴

1736 წლის ზაფხულში ავსტრიის და ნიდერლანდების გუბერნატორებმა - ორივემ გამოსცა დეკლარაცია, რომელშიც გათვალისწინებული იყო დანაშაულის ჩამდენი პირების ექსტრადირება, ანუ მოთხოვნა, ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე. იგი მხოლოდ ზოგად ხასიათს ატარებდა, მასში არ იყო ნახსენები გადაცემის რა პირობები არსებობდა ან გადაცემაზე უარს რა შემთხვევაში ექნებოდა ადგილი.⁵ ერთ-ერთი პირველი აქტი, რომელიც ითვალისწინებდა ექსტრადიციას, 1833 წელს მიიღო ბელგიამ.⁶

მნიშვნელოვანია 1907 წლის კონვენცია საერთაშორისო დავების გადაწყვეტის შესახებ. აღნიშნული კონვენციის არსებობის მიუხედავად, პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ, აქტიურად დაისვა ომის

დანაშაულში ბრალდებულ პირთა საერთაშორისო სისხლისსამართლებრივი საკითხი, რომელიც პრაქტიკულად არ განხორციელდა - სოციალური სამხედრო ტრიბუნალის წინაშე გერმანიის იმპერატორ ვილჰელმ მეორისა და სხვა ბრალდებულთა პასუხისგებაში მიცემა. აქ თავი იჩინა არაერთმა პრობლემამ, მათ შორის ექსტრადიციის საკითხის დაუმუშავებლობამაც. ჰოლანდიამ უარი თქვა გერმანიის ყოფილი იმპერატორის გადაცემაზე.⁷

2. ექსტრადიცია საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს ჭრილში

საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლო არ ეყრდნობა ექსტრადიციას, როგორც ასეთს, ხელმძღვანელობს “რომის სტატუტით” და აღნიშნულის შესაბამისად ახორციელებს გადაცემას. მონაწილე სახელმწიფოებს აქვთ იურიდიული ვალდებულება, დააკავონ და გადასცენ საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს მიერ ბრალდებული პირები. თუმცა აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ სახელმწიფოებს, რომლებიც არ არიან რომის სტატუტის მონაწილენი,

² შეადარე. Hessbruegge, Jan, Arno. 2004. The Historical Development of the Doctrines of Attribution and Due Diligence in International Law. New York University. International Law and Politics (JILP), Vol. 36, გვ. 278.

³ შეადარე. უგრეხელიძე, მ., 2015. შესავალი სიტყვა, სამართალი და მსოფლიო, სპეციალური გამოცემა. 2, გვ. 14.

⁴ შეადარე. Stanbrook, I., 2000. Clive Stanbrook, extradition: Law And Practice. Oxford University Press.

⁵ შეადარე. Lesaffer, R., So that Crimes Would Not Go Unpunished: Extradition Treaties in the 18th Century, Oxford Public International Law.

⁶ შეადარე. Wise-Edward, M., 1982. The Political Offence Exception to Extradition: The Delicate Problem of Balancing the Rights of the Individual and the International Public Order Christine van den Wijngaert, Published By: Oxford University Press, The American. Comparative Law, 30 (2), გვ. 365.

⁷ შეადარე. გვარამია, მ., 2002. საერთაშორისო დანაშაულში ბრალდებული პირის ექსტრადიცია. გვ. 5.

არ იღებენ ბრალდებულის გადაცემის ვალდებულებას, შესაბამისად, ისინი არ ექვემდებარებიან უშიშროების საბჭოს მიმართვას⁸ (მაგ., სუდანი, ლიბია).

საერთაშორისო სამართლებრივი დოქტრინა ექსტრადიციას განსაზღვრავს, როგორც სახელმწიფოებს შორის თანამშრომლობის ამსახველ მექანიზმს, რომელიც უმნიშვნელოვანესია საერთაშორისო და ტრანსნაციონალური დანაშაულების წინააღმდეგ საბრძოლველად. პროცესი, როგორც წესი, მოიცავს დიპლომატიურ, სასამართლო ურთიერთქმედებას მომთხოვნ და მიმღებ სახელმწიფოებს შორის, სასამართლო შეფასებას, საბოლოო აღსრულებას ან დასაბუთებულ უარს. რაც ძალიან მნიშვნელოვანია სახელმწიფოთა თანამშრომლობისა და დამნაშავეთა დასჯისათვის.

საერთაშორისო სისხლის სამართლის კონტექსტში, ექსტრადიცია განსაკუთრებულ სირთულეს იძენს, როდესაც ის საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს (ICC) საქმიანობასთან არის დაკავშირებული. რომის სტატუტით დაარსებული ICC ფუნდამენტურად განსხვავდება ტრადიციული ექსტრადიციის პროცესებისგან, რადგან ის ეყრდნობა ჩაბარებას და არა ექსტრადიციას. ექსტრადიციისგან განსხვავებით, გადაცემა არ არის აუცილებლად დამოკიდებული ორმხრივ შეთანხმებებზე, არამედ ვალდებულოა მრავალმხრივი სახელმწიფოებს შორის ვალდებულებებით, რომელთა მხარეებიც არიან წევრი სახელმწიფოები.

სასამართლოს შეუძლია პირის დაკავების და გადაცემის მოთხოვნა შესაბამის მასალებთან ერთად გადასცეს ნებისმიერ

სახელმწიფოს, რომლის ტერიტორიაზეც ეს პირი შესაძლოა იმყოფებოდეს და სთხოვოს ამ სახელმწიფოს თანამშრომლობა მსჯავრდებული პირის დაპატიმრებასა და გადაცემაში. მონაწილე სახელმწიფოებმა, საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და თავიანთი ეროვნული სამართლით განსაზღვრული პროცედურის თანახმად, უნდა შეასრულონ დაპატიმრება/გადაცემის მოთხოვნები,⁹ რომლებსაც, სამწუხაროდ, პრაქტიკაში ხშირად ვერ ვხვდებით.

ზოგჯერ სახელმწიფოებმა შესაძლოა უარი თქვან ექსტრადირებაზე პოლიტიკური მიზეზების გამო, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ბრალდებული მაღალ თანამდებობას იკავებს ან პოლიტიკური დაცვით სარგებლობს. ამის ნათელი მაგალითია საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს მიერ გაცემული დაპატიმრების ორდერი, როდესაც არაერთმა სახელმწიფომ უარი თქვა ომარ ალ-ბაშირის დაპატიმრებაზე.¹⁰ სახელმწიფოებში ვიზიტების დროს ზოგიერთი სახელმწიფო თავის გადაწყვეტილებას ასაბუთებდა ომარ ალ-ბაშირის იმუნიტეტის ქონით, ზოგი კი მიიჩნევდა, რომ მისი დაკავება და საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოსთვის გადაცემა, მათთვის პოლიტიკურად ხელსაყრელი არ იქნებოდა. მიმაჩნია, რომ საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოსთვის სახელმწიფოსგან ხელშემკვრელი პროცედურები ხშირად უფრო მარტივია, ვიდრე ტრადიციული ექსტრადიცია, რადგან იგი გვერდს უვლის პოლიტიკური თავშესაფრის მოთხოვნებს. სასამართლო ამასთანავე დგას დიდი გამოწვევების წინაშე, რადგან საერთაშორისო სისხლის

⁸ შეადარე. Article 59, Rome Statute of the International Criminal Court. Adopted in Rome, July 17, 1998.

⁹ შეადარე. Article 90, Rome Statute of the International Criminal Court. Adopted in Rome, July 17, 1998.

¹⁰ შეადარე. The Prosecutor v. Omar Hassan Ahmad Al Bashir. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.aba-icc.org/cases/case/the-prosecutor-v-al-bashir/> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

სამართლის სასამართლოს არ ჰყავს საკუთარი პოლიცია. დაპატიმრების ორდერების აღსრულება მთლიანად სახელმწიფოებზეა დამოკიდებული, რაც, ვფიქრობ, რომ ეროვნულ იურისდიქციებთან შედარებით ასუსტებს მის აღსრულების შესაძლებლობას.

საქართველო მიერთებულია საერთაშორისო ხელშეკრულებებს, თუმცა ექსტრადიცია რეგულირდება შიდა კანონმდებლობის დონეზე, მაგალითად, სისხლის სამართლის კოდექსით ექსტრადიცია განმარტებულია ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორე სახელმწიფოსთვის პირის გადაცემად.¹¹ იგი უნდა შეესაბამებოდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ რეკვიზიტებს. მოთხოვნაც და პასუხიც წერილობითია, ხოლო, თუ პირი სასჯელს საქართველოს ტერიტორიაზე იხდის, ამ შემთხვევაში შესაძლებელია ექსტრადიცია გადავადდეს სასჯელის ვადის გასვლამდე.¹²

საქართველოს რამდენიმე ქვეყანასთან აქვს ორმხრივი და მრავალმხრივი ექსტრადიციის ხელშეკრულება, სადაც განსაზღვრულია პირობები, რომელთა მიხედვითაც ხორციელდება პირის გადაცემა. როგორც წესი, მომთხოვნმა ქვეყანამ უნდა წარადგინოს ოფიციალური მოთხოვნა ექსტრადიციის შესახებ დიპლომატიური არხებით, რომლებიც მოიცავს ყველა შესაბამის იურიდიულ დოკუმენტაციას და მტკიცებულებას.

ექსტრადიციის მოთხოვნები ექვემდებარება სასამართლო განხილვას საქართველოს სასამართლოებში, სადაც ფასდება, აკმაყოფილებს თუ არა მოთხოვნა საკანონმდებლო მოთხოვნებს და იქნება თუ არა დაცული პირის უფლებები. ექსტრადიციის ერთ-ერთი მიზანია დანაშაულის პრევენცია და დანაშაულის აღკვეთა.

გაეროს ექსტრადიციის მოდელის ხელშეკრულება ხაზს უსვამს საერთაშორისო თანამშრომლობას ექსტრადიციასთან დაკავშირებულ საკითხებში. იგი შედგება 18 მუხლისგან. ხელშეკრულებაში საუბარია ექსტრადიციის მოთხოვნაზე, უარის თქმის საფუძვლებზე, ექსტრადირების წესებზე და ა.შ. (მაგ: დევნა რელიგიური შეხედულებების გამო, წამება და ა.შ.).

ამშ-ში ექსტრადიციის კონსტიტუციური საფუძველი მოცემულია კონსტიტუციის IV მუხლის მე-2 ნაწილში.¹³ დამნაშავის გადაცემის პირობები გათვალისწინებული ექსტრადიციის შესახებ ამშ-ს კოდექსის 3182-ე მუხლითაც.¹⁴ ექსტრადიციის განსახორციელებლად ამერიკის შეერთებული შტატები იყენებს სასამართლოს.¹⁵ დამნაშავის გადაცემის პროცედურა შტატების მიხედვით განსხვავებულია.¹⁶ ამერიკის შეერთებულ შტატებში ექსტრადიცია კვლავ განიხილება, როგორც სახელმწიფოებს შორის ურთიერთკავშირის ხელშეკრულება, მნიშვნელოვანია ექსტრადიციის პროცესი განვითარდეს ისე, რომ ინდივიდუალური უფლებები

¹¹ შეადარე. მუხლი 6, საქართველოს კანონი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, 22/07/1999.

¹² შეადარე. საქართველოს კანონი სისხლის სამართლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის შესახებ. 21/07/2010, #3541-რს.

¹³ შეადარე. Article IV, section 2 of the U.S. Constitution. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.law.cornell.edu/constitution/articleiv#section2>> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

¹⁴ შეადარე. Article 18, U.S. Code Chapter 209 – EXTRADITION. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-II/chapter-209>> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

¹⁵ შეადარე. Branstad, 483 U.S. at 230.

¹⁶ შეადარე. 1 Stat. 302, 1793. The current interstate Extradition Act is codified at 18 U.S.C. § 3182.

და გლობალური სამართლიანობა ვიწრო სახელმწიფო ინტერესებზე მაღლა დადგეს, - მიიჩნევს ბასიუნი.¹⁷ იგი ზედმიწევნით იკვლევს აშშ-ის ექსტრადიციის კანონმდებლობასა და საერთაშორისო სამართლებრივ ჩარჩოებს შორის ურთიერთქმედებას, უდრმავება ისეთ თემებს, როგორებიცაა: აღმასრულებელი ხელისუფლების ხელშეკრულებების დადების უფლებამოსილება, სასამართლო ზედამხედველობა და ექსტრადიციას დაქვემდებარებული პირების უფლებები, რომლებიც ძალზე საინტერესოა.

დანამატის წინააღმდეგ ბრძოლაში ეფექტური სამართლებრივი თანამშრომლობის დასახმარებლად, ევროკავშირის იუსტიციისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროს საბჭომ შეიმუშავა ორი კონვენცია: ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებს შორის ექსტრადიციის პროცედურების გამარტივებისა და გაუმჯობესებისთვის. ამით საბჭომ წამოიწყო პროცესი, რომლითაც ექსტრადიციის არსებულ ღონისძიებებს უფრო მოქნილს გახდიდა. 1995 წელს საბჭომ რეკომენდაცია გაუწია ექსტრადიციის შესახებ კონვენციის მიღებას სისხლის სამართლის სფეროში. ყოველივე ამის მიზანი იყო ექსტრადიციის დაჩქარება იმ შემთხვევებში, როდესაც სახელმწიფოები თანხმობას აცხადებდნენ ექსტრადირებაზე. თუმცა, ექსტრადიციის სხვა ასპექტებთან დაკავშირებით, შემდგომი განხილვისას საბჭომ საბოლოოდ რეკომენდაცია გაუწია წევრ სახელმწიფოებს, რათა მიეღოთ ბევრად უფრო რადიკალური ზომები. 1996 წლის კონვენცია ეხება წევრ სახელმწიფოებს შორის არანებაყოფლობით ექსტრადიციას.¹⁸

მიუხედავად იმისა, რომ ტრადიციული ექსტრადიციის მექანიზმები ფუნდამენტურად მნიშვნელოვანია საერთაშორისო სამართლებრივი თანამშრომლობისთვის, სახელმწიფო პრაქტიკასა და საერთაშორისო სამართლებრივ ჩარჩოებში მნიშვნელოვანი ცვლილებები აუცილებელია საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს მიზნებთან სრულად შესაბამისობაში მოსაყვანად. ეფექტური საერთაშორისო მართლმსაჯულების უზრუნველსაყოფად სასწრაფოდ საჭიროა გაძლიერებული თანამშრომლობა, რეფორმირებული სახელმწიფოებო ვალდებულებები და გაძლიერებული აღსრულების მექანიზმები.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ექსტრადიციის პროცესები, რომლებიც თავისთავად ორმხრივი და დისკრეციულია, მკვეთრად ეწინააღმდეგება რომის სტატუტით გათვალისწინებულ გადაცემის სავალდებულობას. ამიტომაც ჩნდება ლოგიკური კითხვა: შეესაბამება თუ არა ექსტრადიციის ხელშეკრულებები საერთაშორისო სისხლის სამართლის პრინციპებს? ლოგიკურია, რომ არა, რადგან, როგორც ზემოთ ვახსენეთ, ექსტრადიცია, როგორც ასეთი, ცალკე ფენომენია, საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს კი თავისი შიდა გადაცემის სისტემა აქვს და არ არის ექსტრადიციის ხელშეკრულებების ხელმომწერი. საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს გადაცემის პროცედურას აღიარებენ ის ქვეყნები, რომლებიც თანამშრომლობენ აღნიშნულ სასამართლოსთან და არიან რომის სტატუტის ხელმომწერნი.

¹⁷ შეადარე. Bassiouni, M. Cherif, 2014. International Extradition: United States Law and Practice. Oxford University.

¹⁸ შეადარე. Warbrick, C., McGoldrick, D., Mackarel, M. and Nash, S., 2008. Extradition and the European Union, Published Cambridge University Press.

3. ექსტრადიციის პოლიტიკური ხასიათი და პრაქტიკული მაგალითები

განვითარებულ თუ განვითარებად სახელმწიფოთა თანამშრომლობის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია დანაშაულის აღკვეთა. ზოგჯერ სახელმწიფოს, სადაც დამნაშავემ შეაფარა თავი, არ შეუძლია დამნაშავის მიმართ დაიწყოს სისხლისსამართლებრივი დევნა, მაგალითად, როდესაც მასთან ჩადენილი ქმედება არ ითვლება დანაშაულად.

ექსტრადიცია სამართლებრივი ფენომენია, თუმცა მას აქვს პოლიტიკური ხასიათიც, რადგან ხშირად სახელმწიფოთა მხრიდან საკმაოდ აქტიური დიპლომატიური ჩარევა ხდება ამ პროცესში. პოლიტიკურ ჩარევას გააჩნია როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი მხარეები. დადებითად შეიძლება განვიხილოთ სახელმწიფოს მხრიდან აქტიური დიპლომატიური ჩართულობა მაშინ, როდესაც არ არსებობს ორ სახელმწიფოს შორის გაფორმებული ხელშეკრულება, პირის გადაცემა კი ვერ ხერხდება სამართლებრივი საშუალებებით. ხოლო უარყოფითია ის, რომ სამართალზე მაღლა შესაძლებელია პოლიტიკური ინტერესები დადგეს და სახელმწიფომ იმოქმედოს არა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული წესების შესაბამისად, არამედ პირადი ინტერესებით, რაც ხელს უშლის დამნაშავის დასჯას. ყოველივემ შესაძლოა გააფუჭოს ორ ქვეყანას შორის მეგობრული ურთიერთობა. განვიხილოთ ექსტრადიციის რამდენიმე მაგალითი:

ჯულიან ასანჟი

ასანჟმა დააარსა WikiLeaks 2006 წელს. მან მიიპყრო საერთაშორისო მედიის ყურადღება 2010 წელს, როდესაც WikiLeaks-მა გამოაქვეყნა აშშ-ს არმიის დაზვერვის ანალიტიკოსის, ჩელსი მენინგის მიერ მოწოდებული ინფორმაცია. რომელიც მოიცავდა მკვლელობის ვიდეოს, ერაყისა და ავღანეთის ომის შესახებ ინფორმაციას და აშშ-ს დიპლომატიურ დოკუმენტებს. ასანჟს თავდაპირველად შვედეთი ეძებდა სექსუალური ძალადობის ბრალდებების გამო, რომლებიც მან უარყო. ის დააკავეს დიდ ბრიტანეთში, მაგრამ 2012 წელს ლონდონში ეკვადორის საელჩოში ითხოვა თავშესაფარი, რათა თავიდან აეცილებინა ექსტრადიცია შვედეთსა და შემდგომში აშშ-ში. 2019 წლის აპრილში ასანჟი დააკავა გაერთიანებული სამეფოს პოლიციამ მას შემდეგ, რაც ეკვადორმა გაუქმა თავშესაფარი. მას ემუქრებოდა ექსტრადიცია შეერთებულ შტატებში, კიბერთავდასხმაში შეთქმულებისა და ჯაშუშობის აქტის დარღვევის ბრალდებით. დიდი ბრიტანეთის სასამართლომ 2021 წელს მიიღო ასანჟის გადაცემის შესახებ გადაწყვეტილება, რომელიც ერთი წლის შემდეგ უზენაესმა სასამართლომ დაამტკიცა.¹⁹

ედვარდ სნოუდენი

2013 წელს სნოუდენმა გაასაჯაროვა NSA-ს საიდუმლო დოკუმენტები,²⁰ სათვალთვალო პროგრამის შედეგად მო-

¹⁹ შეადარე. In the United States District Court For the Eastern District of Virginia. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.justice.gov/d9/press-releases/attachments/2019/04/11/assange-indictment_0_0.pdf > [წვდომის თარიღი 03.04.2025]

²⁰ შეადარე. The case of Edward Snowden, 2020. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.justice.gov/opa/pr/united-states-obtains-final-judgment-and-permanent-injunction-against-edward-snowden> > [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

პოვებული მონაცემები, რომლებიც ახორციელებდა მასებზე თვალთვალს. ინფორმაციის გავრცელებამ საკმაოდ დიდი ვნებათაღელვა გამოიწვია. სწორედ ეს თავდაპირველად ჰონგ კონგში გაიქცა, შემდეგ კი რუსეთში, სადაც მას დროებითი თავშესაფარი მიეცა. შეერთებულმა შტატებმა მას ბრალად წაუყენა სახელმწიფო ქონების ქურდობა და ჯაშუშობის აქტის დარღვევა. სწორედ ამ დრომდე რჩება რუსეთში, სადაც მას მუდმივი ბინადრობის უფლება 2020 წელს მიენიჭა.²¹

სოპინ ელ ჩაპო გუზმანი

გუზმანი ხელმძღვანელობდა Sinaloa Cartel-ს, ნარკოტიკებით ვაჭრობის მძლავრ ორგანიზაციას. ის ცნობილი იყო გვირაბების უზარმაზარი ქსელით, რომელიც გამოიყენებოდა ნარკოტიკების გადასატანად აშშ-მექსიკის საზღვარზე. 2016 წელს მექსიკის ხელისუფლების მიერ ხელახლა დაკავების შემდეგ, გუზმანი 2017 წელს აშშ-ში იქნა ექსტრადირებული. 2019 წელს გუზმანი გაასამართლეს აშშ-ს ფედერალურ სასამართლოში მრავალი ბრალდებით, მათ შორის ნარკოტიკებით ვაჭრობასა და ფულის გათეთრებაში. ის სამუდამო პატიმრობას იხდის ვადამდელი გათავისუფლების შესაძლებლობის გარეშე, კოლორადოს მაქსიმალური უსაფრთხოების ციხეში ADX Florence. სასამართლო პროცესზე მტკიცებულებამ დაადგინა, რომ გუზმან ლოერა იყო მექსიკაში დაფუძნებული ნარკომანიის საერთაშორისო ორგა-

ნიზაციის Sinaloa Cartel-ის ლიდერი, რომელიც პასუხისმგებელია შეერთებულ შტატებში მილიონ კილოგრამზე მეტი კოკაინის, მარიხუანას, მეტამფეტამინისა და ჰეროინის იმპორტსა და გავრცელებაზე. საქმე გამოიძიეს DEA-მ, ICE HSI-მ და FBI-მ მექსიკის, ეკვადორის, ნიდერლანდების, დომინიკისა და კოლუმბიის სამართალდამცავ ორგანოებთან თანამშრომლობით.²²

რომან პოლანსკი

პოლანსკი გაიქცა აშშ-დან 1978 წელს მას შემდეგ, რაც ამერიკის სასამართლომ დამნაშავედ სცნო 13 წლის გოგონასთან უკანონო სქესობრივი კავშირის დამყარებაში. ის თავდაპირველად დათანხმდა საპროცესო შეთანხმებას, მაგრამ განაჩენის გამოტანამდე დატოვა ქვეყანა.

წლების განმავლობაში აშშ-მ რამდენჯერმე სცადა პოლანსკის ექსტრადირება სხვადასხვა ქვეყნიდან. 2009 წელს ის დააკავეს შვეიცარიაში, მაგრამ საბოლოოდ არ იქნა ექსტრადირებული. პოლანსკი ცხოვრობდა საფრანგეთში, სადაც აგრძელებდა კინორეჟისორად მუშაობას. საფრანგეთი არ ახორციელებს თავისი მოქალაქეების ექსტრადირებას და პოლანსკი შეერთებული შტატების ხელისუფლებისთვის მიუწვდომელია.²³

კუზერაშვილის საქმე

საქართველოს ყოფილი თავდაცვის მინისტრის, დავით კუზერაშვილის, ექსტრადიციის მოთხოვნა ლონდონის ვეს-

²¹ შეადარე. The Snowden Effect. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://casestudies.law.harvard.edu/the-snowden-effect/> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

²² შეადარე. Joaquin, El Chapo, Guzman, Sinaloa Cartel Leader, Sentenced to Life in Prison Plus 30 Years [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.justice.gov/opa/pr/joaquin-el-chapo-guzman-sinaloa-cartel-leader-sentenced-life-prison-plus-30-years> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

²³ შეადარე. Polanski, R., Cannot Be Extradited To U.S.; Polish Supreme Court's Final Ruling. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://deadline.com/2016/12/roman-polanski-extradition-polish-supreme-court-final-ruling-1201865136/> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

ტმინსტერის სამაგისტრო სასამართლომ არ დააკმაყოფილა. აღნიშნულ პიროვნებას საქართველოში რამდენიმე სისხლის სამართლის საქმეში ედებოდა ბრალი. გაერთიანებული სამეფოს სასამართლომ მის გადაცემაზე უარი განაცხადა პოლიტიკური მოტივით.

სავარკარის საქმე

1909 წელს (AMT) ჯექსონი, ნაშიკის კოლეჯციონერი, ადგილობრივებმა (ინდოელებმა) მიიწვიეს მათ მიერ ორგანიზებულ დონისძიებაზე, რომელიც ცნობილი იყო მარათას სპექტაკლის სახელწოდებით Sangeet Sharada, სპექტაკლმა ძალზე მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ბავშვთა ქორწინების შეზღუდვის საქმეში. სპექტაკლის დღეს ჯექსონი სამმა ინდოელმა რევოლუციონერმა დახვრიტა. გამოძიება დაიწყო იარაღის მიწოდებასთან დაკავშირებით ინდოეთის სისხლის სამართლის კოდექსის - 121-A, IPC მუხლით.²⁴ იგი გაიქცა, თუმცა სასამართლოს მიერ დამნაშავედ იქნა ცნობილი იარაღის უკანონო მიწოდებისთვის.

1910 წელს ვინაიკ დამოდარ სავარკარი ბრიტანეთიდან, გემ „მორუათი“ ინდოეთში ჩამოიყვანეს მისივე სასამართლო პროცესისთვის, ბრალი იმპერატორის ღალატსა და მკვლელობაში ედებოდა. როცა გემი მარსელში იყო, ის საფრანგეთში გაიქცა, თუმცა ფრანგმა პოლიციელმა შეცდომით შეასრულა თავისი მოვალეობა, სავარკარი დაიჭირა და ბრიტანეთის ხელისუფლებას ექსტრადიციის პროცესის გარეშე გადასცა. მოგვიანებით საფრანგეთმა ბრიტანეთს სავარკარის გადაცემა მოსთხოვა, რათა ოფიციალურად განეხორციელებინა მისი ექსტრადიციის პროცედურა. ბრიტანეთმა

უარი თქვა საფრანგეთის მოთხოვნაზე და საქმე განიხილა ჰააგის მუდმივმოქმედმა საარბიტრაჟო სასამართლომ, რომელიც დაეთანხმა ფრანგი პოლიციელის მხრიდან დარღვევას. თუმცა საფრანგეთის მოთხოვნა, ექსტრადიციის ახალი პროცედურის ჩატარების შესახებ, უარყოფილ იქნა ამ გარემოებებთან დაკავშირებით საერთაშორისო სამართლის არარსებობის გამო.²⁵

საქმეთა ანალიზი ნათლად გვანახებს, რომ ხშირ შემთხვევაში საერთაშორისო თანამშრომლობას არ შესწევს ძალა განახორციელოს პირის გადაცემა, თუ საქმე სახელმწიფოს მაღალ თანამდებობის პირს ეხება. ასევე ვხედავთ, რომ აუცილებელია არსებობდეს ან შემუშავდეს მექანიზმები, რომლებიც აიძულებს სახელმწიფოებს შეასრულონ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები და მოახდინონ დამნაშავის ექსტრადირება.

დასკვნა

კვლევის შედეგად შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ექსტრადიცია მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს როგორც საერთაშორისო სისხლის სამართალში, ასევე ქვეყნის პოლიტიკაში. რადგან მოყვანილი მაგალითები ნათლად გვანახებს, რამდენად ხშირად ხდება სახელმწიფოთა ჩარევა სამართლებრივ ხელშეკრულებებში და ადგილი აქვს გადაწყვეტილების მიღებას სახელმწიფოს პოლიტიკური ინტერესებიდან გამომდინარე. ექსტრადიცია მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი კანონისა და სამართლიანობის უზრუნველსაყოფად. მაგრამ ექსტრადიციის განხორციელებისას, სახელმწიფოთა ჩარევის შედეგად

²⁴ შეადარე. Section 121A, in The Indian Penal Code, 1860. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://indiankanoon.org/doc/1949191/>> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

²⁵ შეადარე. The Savarkar Case. Great Britain, France. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://legal.un.org/riaa/cases/vol_XI/243-255.pdf> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

მიღებული შედეგები საფრთხეს უქმნის კანონიერებას და აზიანებს საერთაშორისო ხელშეკრულებების რეპუტაციას. ფაქტია, რომ ექსტრადიცია აუცილებელი ინსტრუმენტია არა მხოლოდ სამართლიანობის აღსასრულებლად, არამედ დიპლომატიური კავშირების გასაღრმავებლად, რადგან, მიუხედავად ზოგიერთ სახელმწიფოთა შორის ხელშეკრულებების არარსებობისა, პირის გადაცემა მაინც ხორციელდება ხოლმე დიპლომატიური ჩარევის შედეგად.

წარმოდგენილმა მაგალითებმა დაგვანახა, რომ ექსტრადიციის საკითხში აქტიურად არის ჩართული პოლიტიკა და ხშირად სახელმწიფოები პირის მეორე სახელმწიფოსთვის ან საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოსთვის გადაცემის შესახებ გადაწყვეტილებას თავისი შეხედულებების და ინტერესების მიხედვით იღებენ და არა კანონმდებლობის შესაბამისად. ეს ნათლად ჩანს შემთხვევებში, სადაც ქვეყნებს შორის გაფორმებული იყო საერთაშორისო ხელშეკრულებები, თუმცა მხარეებმა არ შეასრულეს ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებები და არ გადასცეს ხელშემკვრელ ქვეყანას დამნაშავე. აქვე ისიც უნდა აღვნიშნოთ, რომ დიპლომატიის ჩარევა ექსტრადიციის განხორციელებისას ზოგჯერ სასარგებლოც არის, რადგან, თუ არ არსებობს სახელმწიფოებს შორის გაფორმებული სამართლებრივი ხელშეკრულება, შეიძლება არ მოხდეს პირის გადაცემა, ან ერთი ქვეყნის მოქალაქეს უფრო მკაცრი სასჯელი შეეფარდოს, ვიდრე მის ქვეყანაში, ამიტომაც, ასეთ დროს დიპლომატიის ჩართულობა შესაძლოა ადამიანის უფლებების დაცვის საშუალებაც კი გახდეს. ექსტრადიციის განხორციელებისას არაერთი ფაქტორია სახელმწიფოთა მხრიდან გასათვალისწინებელი, მნიშვნელოვანია ექსტრადიცია მოხდეს ისე, რომ არ დაირღვეს ადამიანის საყოველთაოდ

აღიარებული უფლებები, ამასთანავე აღსრულდეს მართლმსაჯულება, რათა შემდგომში ადამიანებმა არ ჩაიდინონ დანაშაული იმ იმედით, რომ ისინი გაიქცევიან სხვა სახელმწიფოში და თავს აარიდებენ დასჯას.

ექსტრადიციის რთული და მრავალმხრივი ბუნება ხაზს უსვამს მის მნიშვნელოვან როლს გლობალური სამართლიანობისა და უსაფრთხოების შენარჩუნებაში. საკანონმდებლო ჩარჩოების, ორმხრივი და მრავალმხრივი ხელშეკრულებების სიღრმისეული შესწავლის და ადამიანის უფლებების, სუვერენული სახელმწიფო ინტერესების ურთიერთქმედების გზით. სტატიაში დავინახეთ ის მიდგომები, რომლებიც საჭიროა ექსტრადიციის პროცესების ეფექტურად წარმართვისთვის. ანალიზი ცხადყოფს, რომ ექსტრადიცია ემსახურება როგორც მძლავრ ინსტრუმენტს ტრანსნაციონალური დანაშაულის წინააღმდეგ საბრძოლველად და პასუხისმგებლობის უზრუნველსაყოფად, ის ასევე საჭიროებს მკაცრ გარანტიებს ინდივიდუალური უფლებების დასაცავად და პოტენციური დარღვევების თავიდან ასაცილებლად. გამოწვევებზე საპასუხოდ ექსტრადიციის კანონებისა და პრაქტიკის მუდმივი დახვეწით, საერთაშორისო საზოგადოებას შეუძლია უკეთ დაიცვას მართლმსაჯულებისა და ადამიანის უფლებების ორმაგი იმპერატივები.

რეკომენდაციები: სამართლებრივი ექსტრადიციის პროცედურების პოლიტიკური ჩარევისგან იზოლირება - ექსტრადიციის შესახებ გადაწყვეტილებები უნდა ეფუძნებოდეს სამართლებრივ პრინციპებს და არა პოლიტიკურ მიზანშეწონილობას იმ სახელმწიფოთა შორის, რომლებიც საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ხელმძღვანელობენ; ხოლო პოლიტიკის ჩარევა გამართლებულია იმ შემთხვევაში, თუ სახელმწიფოებს შორის არ არსებობს ექსტრადიციის ხელშეკრულება და დიპლომატიის ჩარ-

თვის აუცილებლობა; საერთაშორისო თანამშრომლობისა და ნდობის ხელშეწყობა-სახელმწიფოებმა უნდა შექმნან უფრო ძლიერი ორმხრივი და მრავალმხრივი ნდობის მექანიზმები; საერთაშორისო სისხლის სამართლის სასამართლოს (ICC) და სხვა ტრიბუნალების როლის განმარტება - უფრო მკაფიო განსაზღვრა, თუ როდის შეუძლიათ ICC-ს ან ad hoc ტრიბუნალებს ეროვნული ექსტრადიციის მოთხოვნების ჩანაცვლება, რომელიც ხელს შეუწყობს საერთაშორისო სისხლის სამართლის

ეფექტურ აღსრულებას; გამჭვირვალობისა და საზოგადოებრივი ნდობის გაუმჯობესება - მთავრობებმა და საერთაშორისო ინსტიტუტებმა საზოგადოებისთვის ექსტრადიციის შესახებ გადაწყვეტილებების სამართლებრივი საფუძველი უფრო ღიად უნდა აუხსნან. გამჭვირვალობის გაზრდა ხელს შეუწყობს პოლიტიკურად მოტივირებული მართლმსაჯულების შესახებ აღქმის გაქარწყლებას და კანონის უზენაესობისადმი ნდობის გაძლიერებას.

ბიბლიოგრაფია:

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გვარამია, მ., 2002. საერთაშორისო დანაშაულში ბრალდებული პირის ექსტრადიცია.
2. მირიანაშვილი, გ., 2022. ადამიანის უფლებათა დაცვის კოლიზიური ევროპული სტანდარტები ექსტრადიციის სფეროში. მერიდიანი.
3. უგრეხელიძე, მ., 2015. შესავალი სიტყვა. სამართალი და მსოფლიო, სპეციალური გამოცემა, 2.
4. Bassiouni, M. Cherif., 2014. International Extradition: United States Law and Practice. Oxford University.
5. Breasted, J., 1952. A History of Egypt from the earliest times to the Persian conquest.
6. Extradition Treaty between Belgium and France, signed at Brussels, 22 November. 1834.
7. Gurney, O.R., the hittites, Extradition Convention between France and Saxony, signed at Dresden.
8. Hessbruegge Jan Arno, 2004. The Historical Development of the Doctrines of Attribution and Due Diligence in International Law, New York University. International Law and Politics (JILP), 36.
9. Shearer, I., 1971. EXTRADITION IN INTERNATIONAL LAW.
10. Stanbrook, I. and Clive, S., 2000. Extradition: Law and Practice. Oxford

University Press.

11. Stat. 302. 1793. The current interstate Extradition Act is codified at 18 U.S.C. § 3182.
12. Warbrick, C., McGoldrick, D., Mackarel, M. and Nash, S., 2008. Extradition and the European Union, Published Cambridge University Press.
13. Wises-Edward, M., 1982. The Political Offence Exception to Extradition: The Delicate Problem of Balancing the Rights of the Individual and the International Public Order. Christine van den Wijngaert, Published by: Oxford University Press, The American Comparative Law, 2.

ნორმატიული მასალა:

1. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, 22/07/1999, # 2287 რს.
2. საქართველოს კანონი სისხლის სამართლის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის შესახებ, 21/07/2010, #3541-რს.
3. 18 U.S. Code Chapter 209 – EXTRADITION. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-II/chapter-209>> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].
4. Article IV section 2 of the U.S. Constitution. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.law.cornell.edu/>

[constitution/articleiv#section2>](#)

[წვდომის თარიღი 03.04.2025].

5. Rome Statute Of The International Criminal Court. Adopted in Rome, July 17, 1998. (in English)

ინტერნეტ რესურსები:

1. Joaquin, AAL CAPI, Guzman, Sinaloa, Cartel Leader, Sentenced to Life in Prison Plus 30 Years. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.justice.gov/opa/pr/joaquin-el-chapo-guzman-sinaloa-cartel-leader-sentenced-life-prison-plus-30-years> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].
2. Lesaffer Randall, So that Crimes Would Not Go Unpunished: Extradition Treaties in the 18th Century, Oxford Public International Law. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://opil.ouplaw.com/page/Extradition-Treaties-in-the-18th-Century/so-that-crimes-would-not-go-unpunished-extradition-treaties-in-the-18th-century> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].
3. The Prosecutor v. Omar Hassan Ahmad Al Bashir. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.aba-icc.org/cases/case/the-prosecutor-v-al-bashir/> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].
4. Roman Polanski Cannot Be Extradited To U.S.; Polish Supreme Court's Final Ruling. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://deadline.com/2016/12/roman-polanski-extradition-polish-supreme-court-final-ruling-1201865136/> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].
5. The case of Edward Snowden, 2020. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.justice.gov/opa/pr/united-states-obtains-final-judgment-and-permanent-injunction-against-edward-snowden> [წვდომის თარიღი 03.04.2025].
6. The Snowden Effect. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://casestudies.law>

[harvard.edu/the-snowden-effect/](https://www.harvard.edu/the-snowden-effect/) [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

7. In the United States District Court for the Eastern district of Virginia. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.justice.gov/d9/press-releases/attachments/2019/04/11/assange_indictment_0_0.pdf [წვდომის თარიღი 03.04.2025].

BIBLIOGRAPHY:

Used Literature:

1. Gvaramia, M., 2002. Extradition of a Person Accused of International Crime. (in Georgian)
2. Bassiouni, M. Cherif, 2014. International Extradition: United States Law and Practice. Oxford University. (in English)
3. Breasted, J., 1952. A History of Egypt from the earliest times to the Persian conquest. O.R. Gurney, the hittites. (in English)
4. Extradition Convention between France and Saxony, signed at Dresden, 28 April 1850. (in English)
5. Extradition Treaty between Belgium and France, signed at Brussels, 22 November 1834. (in English)
6. Hessbruegge, Jan Arno., 2004. The Historical Development of the Doctrines of Attribution and Due Diligence in International Law, New York University. International Law and Politics (JILP), Vol. 36. (in English)
7. Mirianashvili, G., 2022. Conflicting European standards of human rights protection in the field of extradition. Meridiani. (in Georgian)
8. SHEARER IVAN A., 1971. EXTRADITION IN INTERNATIONAL LAW. (in English)
9. Stanbrook, I. and Clive, S., 2000. extradition: Law And Practice. Oxford University Press. (in English)
10. Stat 302. 1793. The current interstate

Extradition Act is codified at 18 U.S.C. § 3182. (in English)

11. Ugrekhelidze, M., 2015. Law and the World. Special Edition. 2. (in Georgian)
12. Warbrick, C., McGoldrick, D., Mackarel, M. and Nash, S., 2008. Extradition and the European Union, Published Cambridge University Press. (in English)
13. Wise-Edward, M., 1982. The Political Offence Exception to Extradition: The Delicate Problem of Balancing the Rights of the Individual and the International Public Order Christine van den Wijngaert, Published by: Oxford University Press, The American Comparative Law, 2. (in English)

Normative Materials:

1. Article IV. section 2 of the U.S. Constitution [Online] available: <https://www.law.cornell.edu/constitution/articleiv#section2> [Accessed 03.04.2025]. (in English)
2. Criminal Code of Georgia, 22/07/1999, #2287 RS (in Georgian)
3. Law of Georgia on international Cooperation in Criminal Justice. 21/07/2010, #3541–RS (in Georgian)
4. Rome Statute Of The International Criminal Court. Done at Rome, this 17th day of July 1998. (in English)
5. U.S. Code Chapter 209 – EXTRADITION. [Online] available: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-II/chapter-209> [Accessed 03.04.2025]. (in English)

Internet Resources:

1. Joaquin, AAL CAPI, Guzman, Sinaloa Cartel Leader, Sentenced to Life in Prison Plus 30 Years. [Online] available:

<https://www.justice.gov/opa/pr/joaquin-el-chapo-guzman-sinaloa-cartel-leader-sentenced-life-prison-plus-30-years> [Accessed 03.04.2025]. (in English)

2. Lesaffer Randall, So that Crimes Would Not Go Unpunished: Extradition Treaties in the 18th Century, Oxford Public International Law. [Online] available: <https://opil.ouplaw.com/page/Extradition-Treaties-<in-the-18th-Century/>so-that-crimes-would-not-go-unpunished-extradition-treaties-in-the-18th-century> [Accessed 03.04.2025]. (in English)
3. Roman Polanski Cannot Be Extradited To U.S.; Polish Supreme Court's Final Ruling. [Online] available: <https://deadline.com/2016/12/roman-polanski-extradition-polish-supreme-court-final-ruling-1201865136/> [Accessed 03.04.2025]. (in English)
4. The case of Edward Snowden, 2020. [Online] available: <https://www.justice.gov/opa/pr/united-states-obtains-final-judgment-and-permanent-injunction-against-edward-snowden> [Accessed 03.04.2025]. (in English)
5. The Prosecutor v. Omar Hassan Ahmad Al Bashir. [Online] available: <https://www.aba-icc.org/cases/case/the-prosecutor-v-al-bashir/> [Accessed 03.04.2025]. (in English)
6. The Snowden Effect, [Online] available: <https://casestudies.law.harvard.edu/the-snowden-effect/> [Accessed 03.04.2025]. (in English)
7. In the United states District Court For the Eastern District of Virginia. [Online] available: <https://www.justice.gov/> [Accessed 03.04.2025]. (in English)